

BESKÆFTIGELSESMINISTERIET
ARC

21. juni 2005
Sag nr. 6511-0011
Opgave nr. talepapir
THO

**Talepapir til brug for samråd i Folketingets
Arbejdsmarkedsudvalg fredag den 24. juni 2005 om
retssagen ved den Europæiske Menneskerettighedsdomstol
om eksklusivaftalers lovlighed.**

Spørgsmål K:

Hvad kan ministeren oplyse om indholdet af de meddelte danske standpunkter i forbindelse med sagen mod Danmark om eksklusivaftaler som indledes ved den Europæiske Menneskerettighedsdomstol i Strasbourg den 22. juni 2005?

Svar:

Jeg vil gerne indledningsvis understrege, at regeringen fra begyndelsen i denne sag har indtaget den holdning, at spørgsmålet om beskyttelse af den negative foreningsfrihed – dvs. retten til frit at vælge at stå uden for en forening - er en ren politisk afgørelse.

Regeringen har hele tiden – i lighed med den tidligere regering – fastholdt, at der ikke er juridiske argumenter for at erklære den danske retstilstand vedrørende eksklusivaftaler for at være i strid med Danmarks internationale forpligtelser – dvs. Menneskerettighedskonventionen.

Det er netop baggrunden for at regeringen i foråret 2003 – da Menneskerettighedsdomstolen antog de to sager til realitetsbehandling – anmodede om at få en mundtlig forhandling af sagerne.

Regeringen begrundede anmodningen med, at spørgsmålet om eksklusivaftaler er af stor politisk betydning i Danmark, og at emnet i øvrigt er et politisk følsomt emne.

Regeringen tilkendegav i anmodningen, at det var afgørende, at der også ville blive mulighed for at forklare baggrunden for regeringens lovforslag fra 2003 – nemlig at dette var båret af politiske og ideologiske grunde og ikke af en opfattelse af at Danmark var juridisk forpligtet hertil.

For regeringen er sagen helt principiel, fordi den rejser et grundlæggende spørgsmål om rækkevidden af Danmarks internationale forpligtelser på et felt, som ikke var omfattet af konventionen dengang Danmark tiltrådte konventionen.

Regeringen har netopi forbindelse med den mundtlige forhandling fremhævet en lang række argumenter over for Menneskerettighedsdomstolen, som efter regeringens opfattelse skal tages i betragtning, når sagen afgøres. Regeringen har bl.a. anført følgende:

- at Menneskerettighedskonventionens artikel 11 - ud fra forarbejderne og gældende praksis - ikke beskytter en lønmodtager, som i forbindelse med ansættelsen får at vide, at medlemskab af en fagforening er en forudsætning for ansættelsen

- at der ikke er en fælles politisk opfattelse vedrørende eksklusivaftaler på arbejdsmarkedet
- at domstolen bør udvise tilbageholdenhed ved vurderingen af forholdene på arbejdsmarkedet i de enkelte stater
- at der bør overlades staterne en bred skønsmargin i forhold, som vedrører arbejdsmarkedet
- at regeringens lovforslag fra 2003 om at forbyde eksklusivaftaler alene blev fremsat ud fra en politisk og ideologisk opfattelse af, hvad retstilstanden bør være og ikke ud fra en juridisk erkendelse af at konventionens art. 11 kræver en ændring af den danske retstilstand
- at hvis Danmark bliver dømt, vil der være tale om en markant ændring af praksis.

Endelig har regeringen fremført, at eksklusivaftaler for tiden er genstand for en politisk debat i Danmark, hvorfor det ville være særligt betænkeligt, hvis Domstolen kom til at blive udslagsgivende i den demokratiske proces.

Det mundtlige indlæg, som blev afgivet i Strassburg i onsdags, vil blive oversendt til udvalget i en engelsk udgave. Indlægget vil blive sendt til oversættelse og vil derefter blive oversendt til udvalget.

Spørgsmål L:

Mener ministeren, at regeringen loyalt har refereret Danmarks og et flertal i Folketingets holdninger til eksklusivaftaler, når regeringen, efter det oplyste (Berlingske Tidende den 19. juni 2005) i det skriftlige indlæg, der er sendt til den Europæiske Menneskerettighedsdomstol forud for sagen, understreger, at

den er imod de særlige regler om fagforeningsmedlemskab af ”politiske og ideologiske grunde”?

Svar:

Regeringen ville for mig at se have et alvorligt problem, hvis regeringen ikke kunne forklare baggrunden for det lovforslag, der blev fremsat tilbage i 2003. Og der er i denne sag gode grunde til at understrege, at regeringens modstand mod eksklusivaftaler er begrundet i ”politiske og ideologiske grunde”. Regeringen har derfor også pointeret, at lovforslaget ikke blev fremsat fordi man følte, at man – juridisk – var forpligtet til at ændre løvgivningen.

Dertil kommer, at det meget klart fremgår af indlægget, at regeringens lovforslag blev forkastet af Folketinget i 2003.

Jeg mener derfor også, at det på det kraftigste kan tilbagevises, at regeringen skulle have et problem på dette punkt, og jeg mener at det må være meget tydeligt for Menneskerettighedsdomstolen, at et flertal af Folketinget ikke deler regeringens politiske og ideologiske opfattelse på dette punkt.

Blandt andet siges det udtrykkeligt i indlægget, at en dom imod Danmark ville skabe en retstilstand, som et flertal i Folketinget er imod.

Regeringen har to gange i skriftlige indlæg tilkendegivet overfor Menneskerettighedsdomstolen, at spørgsmålet om eksklusivaftaler er et politisk meget følsomt emne.

Dette er altså blevet gentaget i den mundtlige procedure og der er netop i den forbindelse blevet henvist til, at regeringen ikke kunne få flertal for lovforslaget og at regeringen altså ikke på dette punkt kunne få gennemført sit regeringsprogram.

Derfor er et af regeringens hovedargumenter også, at der bør indrømmes en meget bred skønsmargin i spørgsmålet om fortolkningen af artikel 11.

Dette har regeringen yderligere begrundet med, at der er store forskelle i de arbejdsretlige systemer i de lande der er medlemmer af Europarådet. Navnlige har vi fra dansk side anført, at det danske arbejdsmarkedssystem – i modsætning til mange andre – baserer sig på kollektive aftaler og ikke på lovgivning.